

EGZAMIN MATURALNY OD ROKU SZKOLNEGO 2014/2015

FIZYKA POZIOM ROZSZERZONY

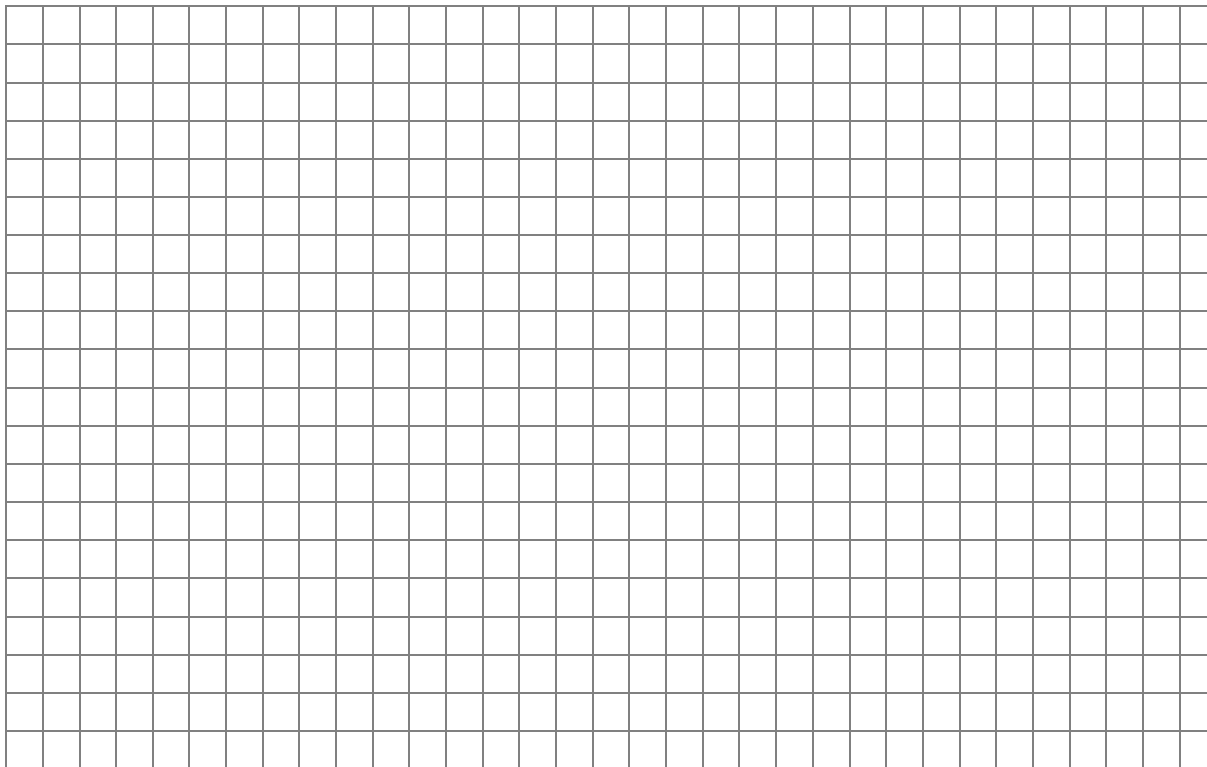
PRZYKŁADOWY ZESTAW ZADAŃ (A1)

Czas pracy: 180 minut

GRUDZIEŃ 2013

Zadanie 1. (0–3)

Podczas gry w badminton zawodniczka uderzyła lotkę na wysokości 2 m, nadając jej poziomą prędkość o wartości $5 \frac{\text{m}}{\text{s}}$. Lotka upadła w pewnej odległości od zawodniczki. Jest to odległość o jedną trzecią mniejsza od odległości upadku lotki przy pominięciu oporu powietrza. Przyjmij, że po uderzeniu lotki zawodniczka nie zmieniła swojego położenia. Oblicz, w jakiej odległości od zawodniczki upadła lotka.

Zadanie 2. (0–1)

Dwie różne kulki o tej samej masie m uderzyły prostopadle w drewnianą ścianę z taką samą prędkością o wartości v . Kulka A po odbiciu poruszała się z przeciwną prędkością, natomiast kulka B ugrzęzła w ścianie. Oznaczmy jako p_A wartość pędu przekazanego ścianie przez kulkę A oraz jako p_B wartość pędu przekazanego ścianie przez kulkę B.

Z przedstawionych poniżej stwierdzeń dotyczących wartości pędów wybierz poprawne. Otocz kółkiem jedną z odpowiedzi (A, B, C, D lub E).

- A. $p_A = 0, \quad p_B = 0$
- B. $p_A = 0, \quad p_B = m v$
- C. $p_A = 2 m v, \quad p_B = 0$
- D. $p_A = 2 m v, \quad p_B = m v$
- E. $p_A = m v, \quad p_B = m v$

Zadanie 3. (0–10)

W celu wyznaczenia gęstości nieznaney cieczy uczniowie badali zależność siły wyporu działającej na zanurzany w niej aluminiowy walec od głębokości jego zanurzenia. Zestaw doświadczalny składał się ze słoika z cieczą, siłomierza, statywu, linijki oraz aluminiowego walca z uchwytem. Ciężar walca wynosił $Q = 2,7 \text{ N}$, pole jego podstawy $S = 10 \text{ cm}^2$, a wysokość $H = 10 \text{ cm}$.

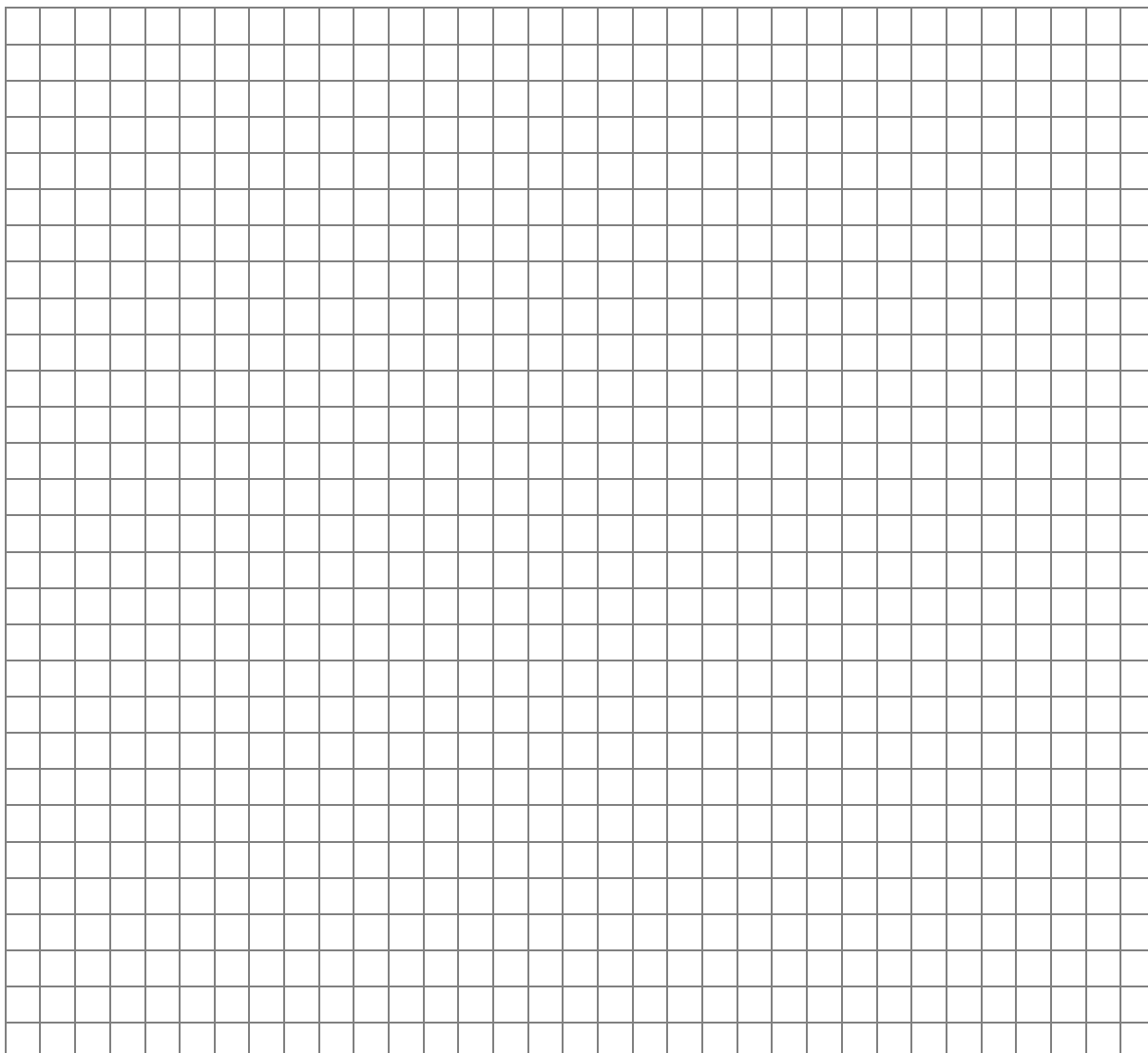
Doświadczenie miało następujący przebieg.

Uczniowie zawiesili aluminiowy walec na siłomierzu. Na statywie zamocowali siłomierz z możliwością przesuwania go w pionie. Pod walcem ustawili słoik z cieczą. Opuszczając siłomierz, zwiększali głębokość zanurzenia walca o ok. 2 cm. Za każdym razem linijką mierzyli wysokość niezanurzonej części walca i odczytywali wskazania siłomierza. Uczniowie zapisali wyniki swoich pomiarów w zaplanowanej tabeli.

Zadanie 3.1. (0–2)

Wykaż, powołując się na prawa fizyki, że spodziewana zależność siły wyporu od głębokości zanurzenia h jest opisana funkcją liniową i współczynnik proporcjonalności wyrażony jest równaniem

$$A = \rho_{\text{cieczy}} \cdot g \cdot S.$$

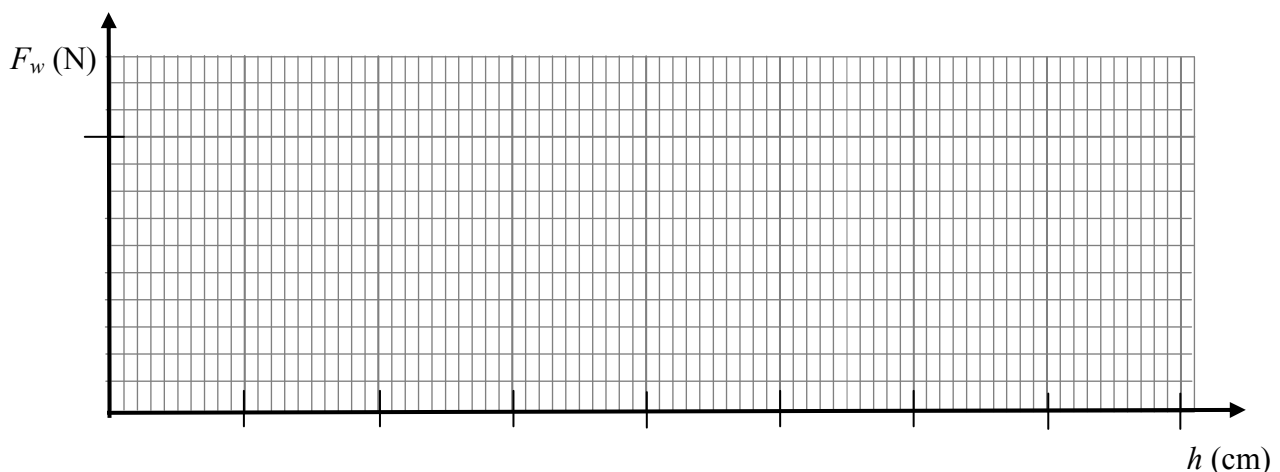
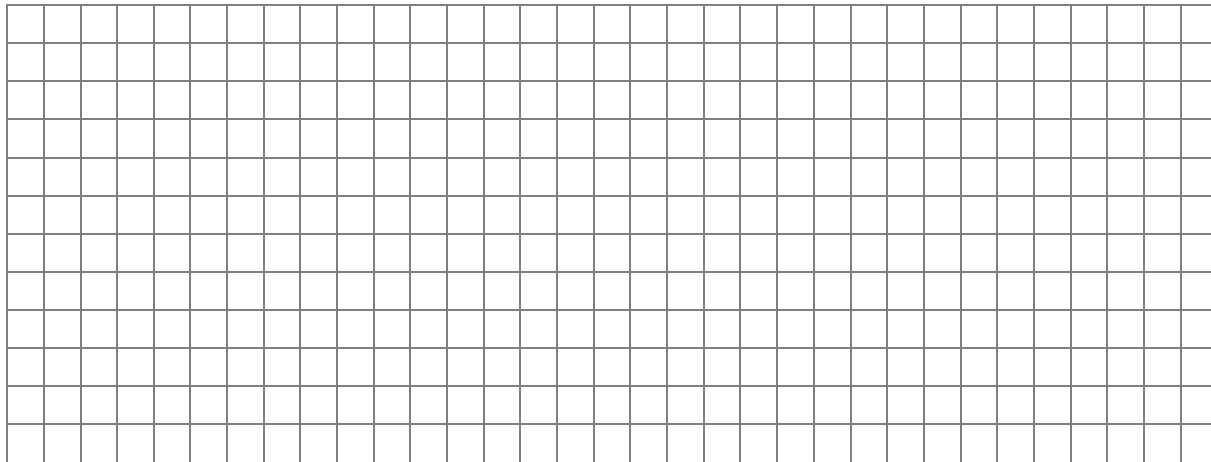
Zadanie 3.2. (0–5)

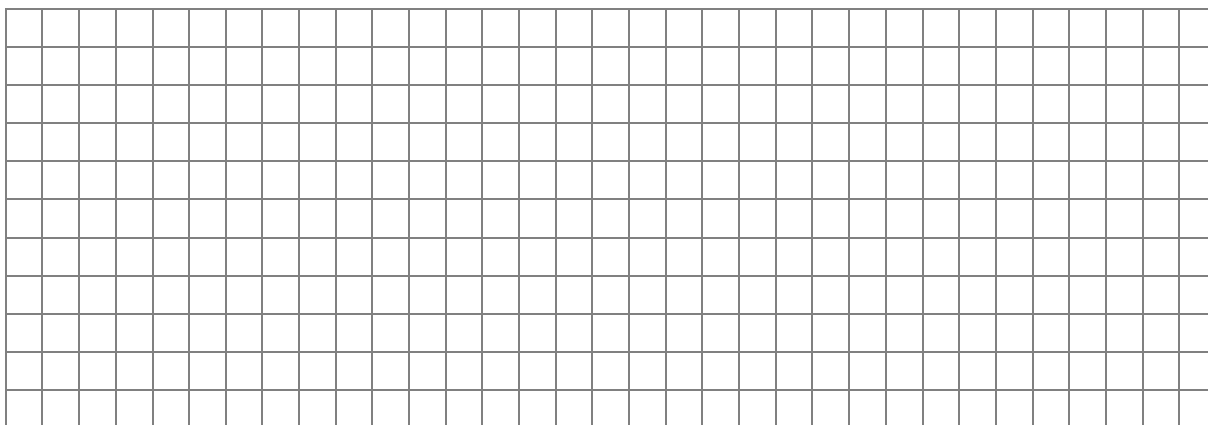
Kolejnym etapem jest przeanalizowanie zależności siły wyporu od głębokości zanurzenia. Dokonaj tej analizy.

W tym celu oblicz głębokość zanurzenia walca i wartość siły wyporu oraz wpisz te wartości do poniższej tabeli. Na podstawie tych wyników sporządź wykres analizowanej zależności, nanosząc punkty wraz z zaznaczeniem niepewności pomiarowych. Z nachylenia krzywej wyznacz gęstość badanej cieczy.

Podaj wartość gęstości w jednostkach układu SI. Przyjmij wartość przyspieszenia ziemskiego równą $10 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$.

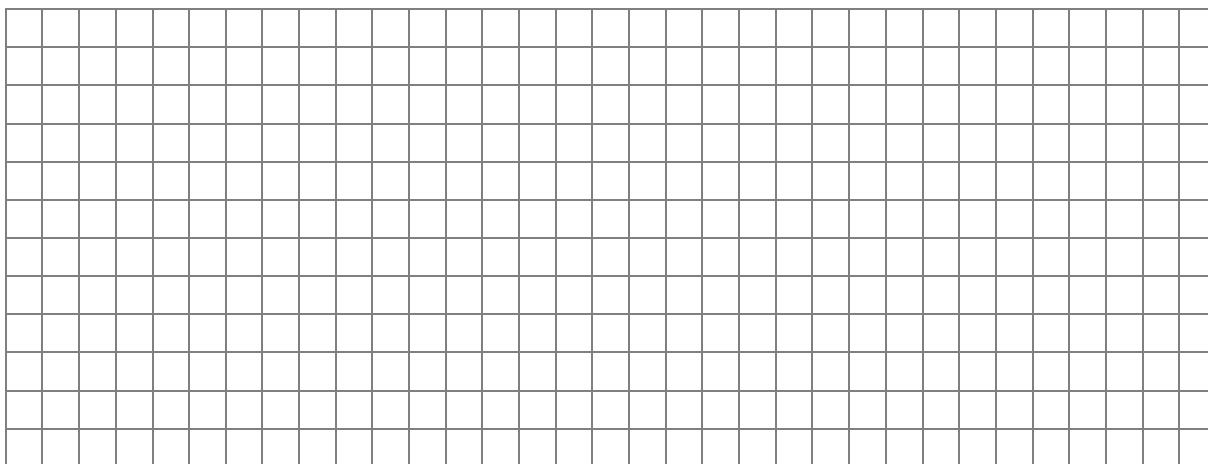
Lp.	Wysokość części walca wystającej ponad powierzchnię cieczy l (cm) $\pm 0,2$ cm	Głębokość zanurzenia walca h (cm)	Siła wskazywana przez siłomierz F (N) $\pm 0,1$ N	Siła wyporu F_w (N)
1.	10,0		2,7	
2.	8,1		2,5	
3.	5,9		2,2	
4.	4,0		2,0	
5.	2,2		1,9	

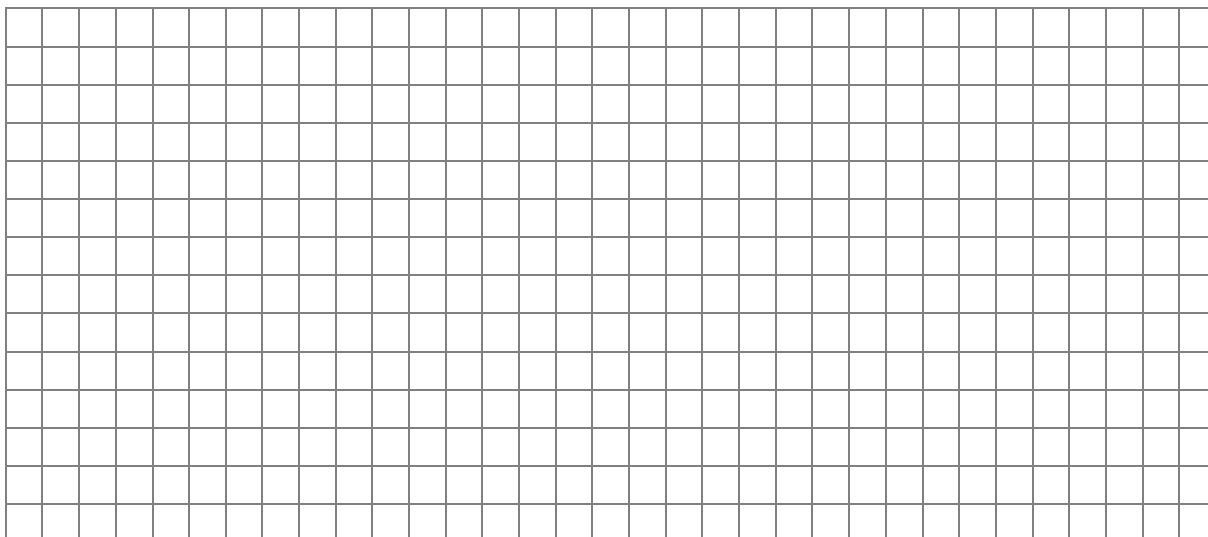
Zadanie 3.3. (0–1)

Jeżeli uwzględnimy niepewności pomiarowe, to wyznaczona wartość gęstości cieczy użytej w doświadczeniu mieści się w przedziale od $970 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3}$ do $1190 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3}$.

Oblicz średnią wartość gęstości tej cieczy oraz jej bezwzględną niepewność pomiarową.

Zadanie 3.4. (0–2)

Opisz i wyjaśnij, jak zmieniłby się charakter wykresu, gdyby w doświadczeniu użyto cieczy o większej gęstości.

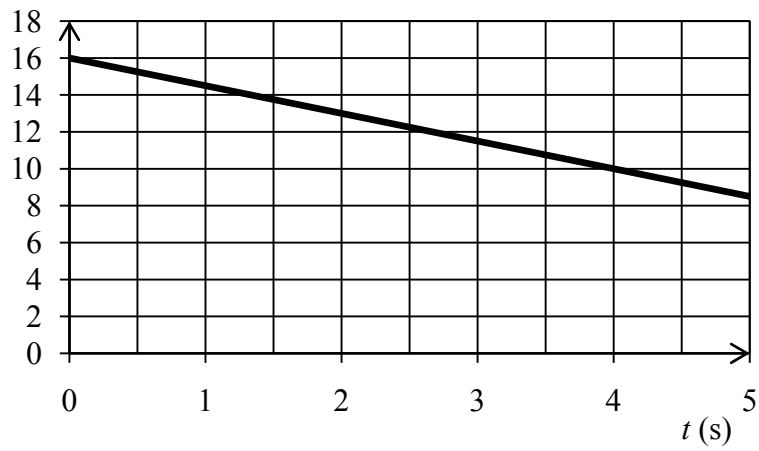

Zadanie 5. (0–3)

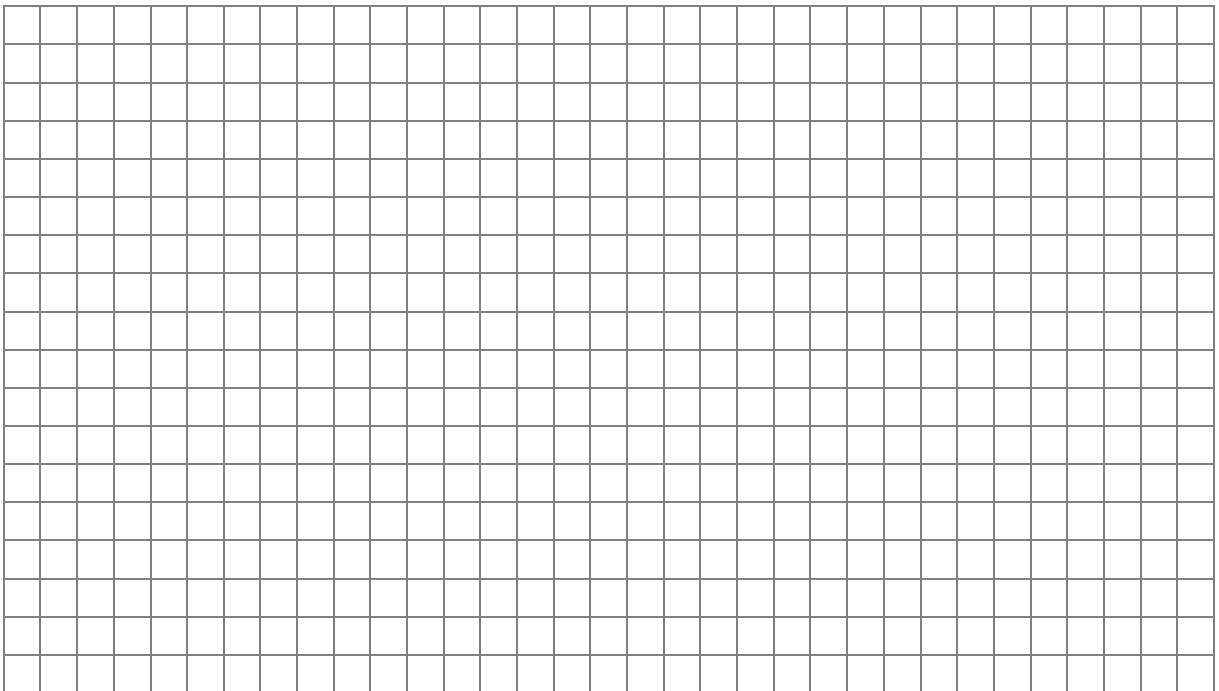
Poniższy wykres odnosi się do zadań 5.1 i 5.2. Wykres przedstawia zależność wartości pędu samochodu o masie 1200 kg od czasu.

$$p \left(10^3 \frac{\text{kg} \cdot \text{m}}{\text{s}} \right)$$

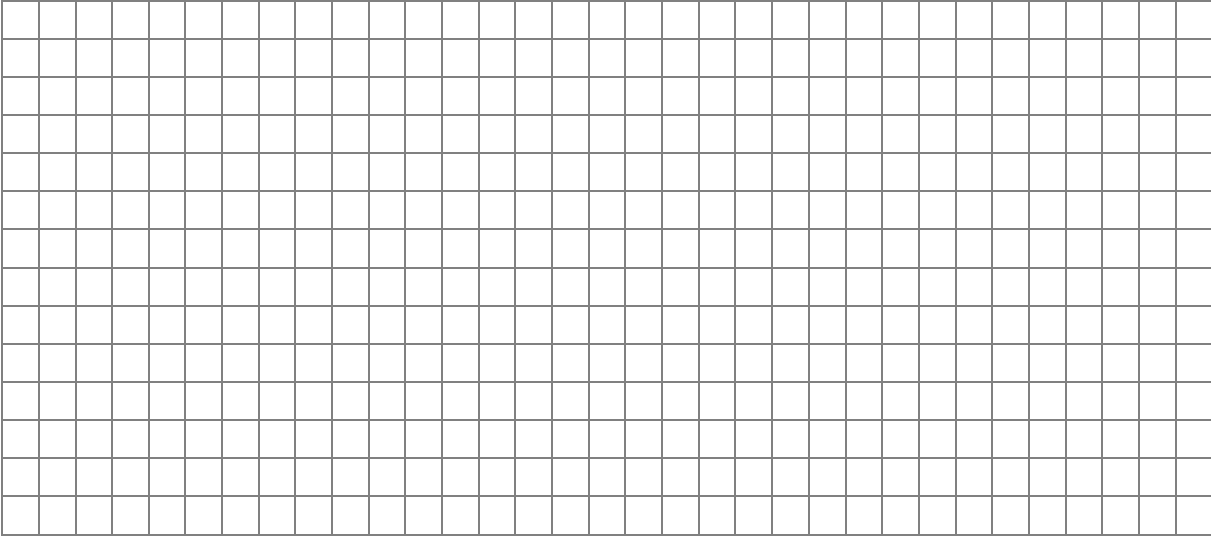
Zadanie 5.1. (0–2)

Oblicz wartość przyspieszenia, z jakim porusza się samochód.

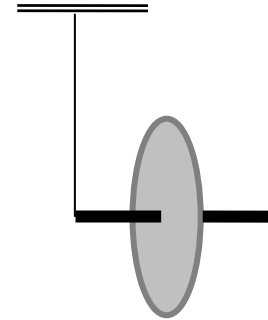
Zadanie 5.2. (0–1)

Wyjaśnij, dlaczego na podstawie wykresu można wyciągnąć wniosek, że wypadkowa sił działających na samochód jest skierowana przeciwnie do wektora pędu.

Zadanie 6. (0–3)

Kolistą tarczę nasunięto na pręt w taki sposób, że może się wokół niego swobodnie obracać, ale nie może przesuwać się wzdłuż pręta. Jeden koniec pręta zamocowano na nici, a drugi przytrzymano (Rys. 1a.). Obserwowano zachowanie się układu pręt – tarcza w dwóch przypadkach.

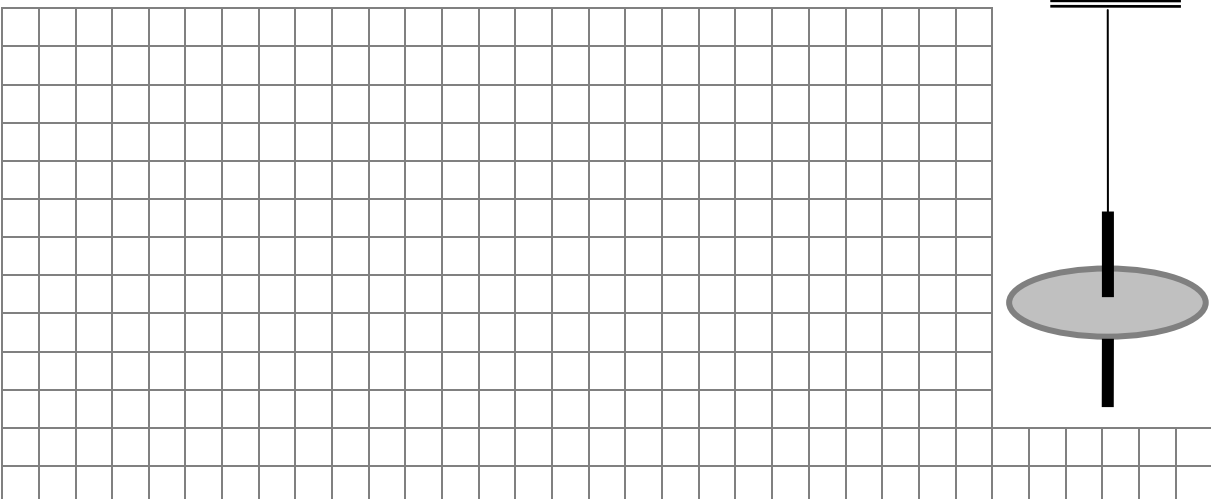
Rys. 1a.

Zadanie 6.1. (0–1)

W pierwszym przypadku tarcza nie obracała się. Po puszczeniu pręta układ obrócił się w dół (pręt ustawił się pionowo – Rys. 1b.). W trakcie ruchu układ uzyskiwał więc moment pędu prostopadle do płaszczyzny rysunku w kierunku „za kartkę”.

Podaj przyczynę uzyskiwania przez układ momentu pędu.

Rys. 1b.

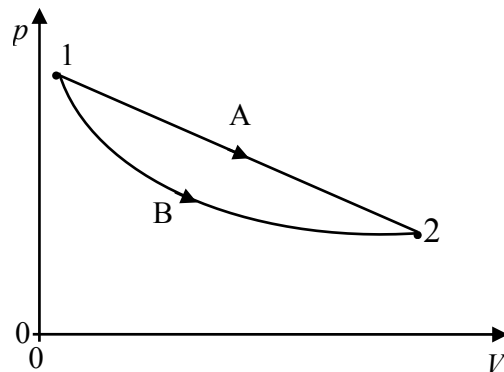

Zadanie 8. (0–1)

W dwóch naczyniach A i B przeprowadzono przemiany takich samych ilości tego samego gazu doskonałego. Na wykresie przedstawiono zależności ciśnienia od objętości dla obu gazów.

Oznaczmy:

T_1 jako temperaturę gazów w naczyniu A i B przed przemianą (punkt 1),

T_2 jako temperaturę gazów w naczyniu A i B po przemianie (punkt 2),

Q_A jako ilość ciepła dostarczonego podczas przemiany gazu w naczyniu A,

Q_B jako ilość ciepła dostarczonego podczas przemiany gazu w naczyniu B.

Spośród podanych poniżej wybierz i otocz kółkiem poprawne relacje wynikające z przedstawionego wykresu.

A. $T_1 = T_2, Q_A = Q_B$

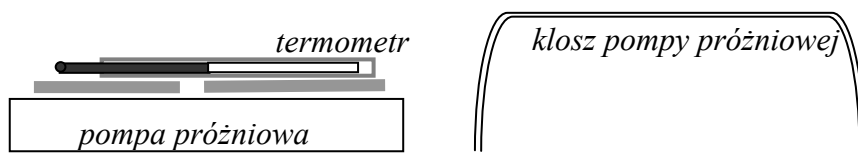
C. $T_1 < T_2, Q_A > Q_B$

B. $T_1 = T_2, Q_A > Q_B$

D. $T_1 < T_2, Q_A = Q_B$

Zadanie 9. (0–1)

Termometr laboratoryjny mierzący temperatury w zakresie od $-10\text{ }^\circ\text{C}$ do $50\text{ }^\circ\text{C}$ położono na stoliku pompy próżniowej, ale nie przykrywano kloszem (jak na rysunku).

Po ustaleniu równowagi termodynamicznej słupek rtęci wskazał temperaturę $25\text{ }^\circ\text{C}$. Następnie stolik z termometrem nakryto kloszem w sposób nienaruszający stanu równowagi termodynamicznej w układzie i bardzo powoli wypompowano powietrze spod klosza. Spośród podanych poniżej zaznacz wszystkie poprawne informacje wpisując znak X w puste kratki.

$25\text{ }^\circ\text{C}$ była temperatura

- powietrza.
- rtęci.
- szkła, w którym znajduje się rtęć.
- stolika, na którym leży termometr.
- klosza pompy próżniowej.

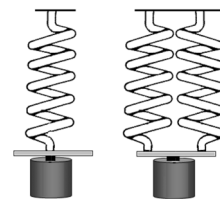

Zadanie 14. (0–1)

Rozważ dwa układy drgające przedstawione na rysunku. Wszystkie sprężyny są identyczne, a masy ciężarków – równe. Jeśli ciężarki zostaną wprowadzone w drgania, to okres drgań ciężarka na pojedynczej sprężynie wynosi T_1 , a okres drgań ciężarka w układzie z dwoma sprężynami wynosi T_2 .

Poniżej zapisano relacje pomiędzy okresami drgań ciężarków. Wybierz i otocz kółkiem prawidłową odpowiedź.

A. $T_1 = \frac{T_2}{\sqrt{2}}$

B. $T_1 = T_2$

C. $T_1 = \sqrt{2} \cdot T_2$

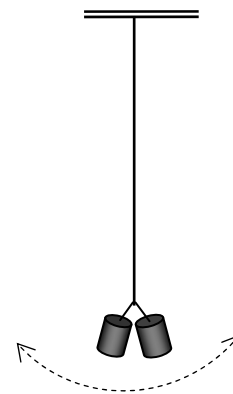
D. $T_1 = 2 \cdot T_2$

Zadanie 15. (0–1)

Na długiej nici zawieszono dwa identyczne, niewielkie ciężarki i wprowadzono w drgania. W chwili, gdy układ był maksymalnie wychylony, jeden z ciężarków odpadł, a ciężarek pozostały na nici nadal drgał. W obu przypadkach potraktuj drgający układ jako wahadło matematyczne i pominiń opory ruchu.

Odpadnięcie ciężarka może spowodować zmiany niektórych parametrów układu drgającego.

Spośród podanych poniżej stwierdzeń A, B, C, D i E wybierz i otocz kółkiem prawidłowy opis zmian niektórych wielkości fizycznych charakteryzujących drgania układu.

- A. Okres drgań i maksymalne wartości energii kinetycznej i potencjalnej nie zmienia się.
- B. Okres drgań nie zmienia się, zaś maksymalna wartość energii kinetycznej wzrośnie, a potencjalnej zmaleje.
- C. Okres drgań nie zmienia się, a maksymalne wartości energii kinetycznej i potencjalnej zmaleją.
- D. Okres drgań zmienia się, zaś maksymalna wartość energii kinetycznej zmaleje, a potencjalnej nie zmienia się.
- E. Okres drgań zmienia się, a maksymalne wartości energii kinetycznej i potencjalnej zmaleją.

Zadanie 16. (0–1)

Podczas rozładowywania statku dźwig przez pewien czas podnosił kontener ruchem jednostajnie przyspieszonym. Poniżej zapisano stwierdzenia dotyczące energii kontenera i pracy wykonanej przez dźwig w tym czasie.

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F, jeśli jest fałszywe. Wstaw obok każdego zdania znak X przy wybranej odpowiedzi.

	P	F
W tym czasie energia kinetyczna kontenera nie uległa zmianie, a energia potencjalna wzrosła.		
Praca wykonana w tym czasie przez dźwig była większa od zmiany energii potencjalnej kontenera.		

Zadanie 22. (0–3)

Rozszczepiona w pryzmacie wiązka światła białego pada na płytkę pokrytą sodem. Graniczna długość fali wywołującej zjawisko fotoelektryczne zewnętrzne w płytce pokrytej sodem odpowiada światłu zielonemu.

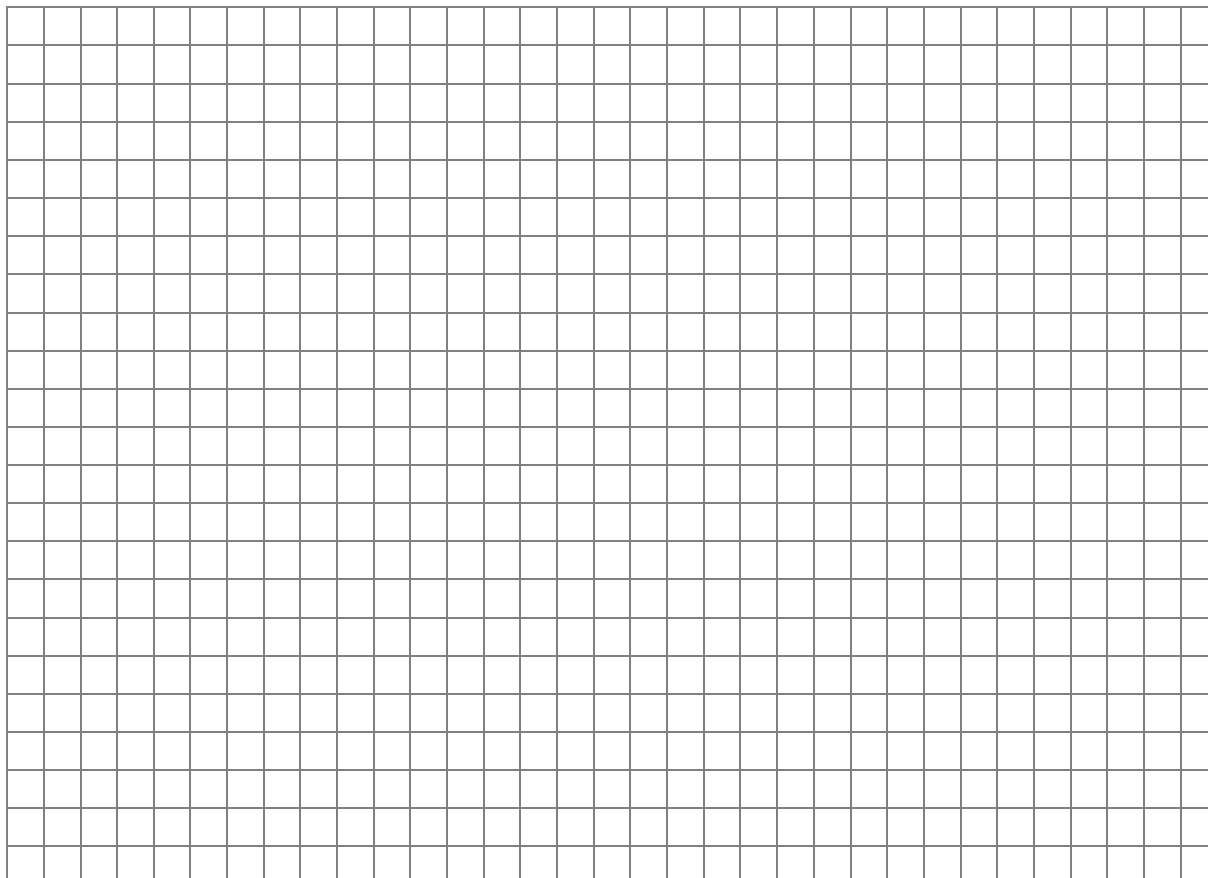
Tabela przedstawia długości fal w próżni odpowiadające poszczególnym barwom światła.

Długość fali [nm]	Barwa światła
650–780	czerwona
610–650	pomarańczowoczerwona
580–610	żółtopomarańczowa
550–580	żółtozielona
505–550	zielona
485–505	zielononiebieska
440–485	niebieska
415–440	indygo
380–415	fioletowa

Na podstawie: W. Mizerski, *Tablice fizyczno-astronomiczne*, Warszawa 2005, s. 238

Zadanie 22.1. (0–1)

Wyjaśnij, dlaczego z fragmentu płytki, na który pada światło o barwie żółtopomarańczowej, nie są emitowane elektrony.

BRUDNOPIS

